

2017-2018-ci d?rs ilind?n ?umumi t?hsilin tam orta t?hsil s?viyy?sind? t?may?ll??m?sinin miqyas? geni?l?nib. ?lk?nin bir s?ra ?umumt?hsil m?kt?bl?rind? t?may?ll??m?nin t?tbiqi ?zr? t??kilati i?l?r yekunla??b. ?t?n d?rs ilind? IX sinf sinfi bitir?n? ?agirdl?rin t?xmin?n 40 faiz??q?d?ri t?may?ll? X sinif?rd? yeni t?dris plan? v? proqramlarla t?dris? ba?lay?blar.

T?may?ll??m?nin t?tbiqi he? d? sad? proses deyil. Burada h?n bir m?qam? y?ni IX sinfi bitir?n ?agirdl?rin n?meyil-maraqlar?na g?r? d?zg?n se?imi, pe??kar s?viyy?li pedaqoji hey?tin formala??d?r?lmas?, m?kt?bl?rd? laz?mi t?tlim-t?rbiy? ??raitinin yarad?lmas?, t?hsilin m?zmununun m?asir ??a??r??lara uy?un optimal m?yy?nl??dirilm?s? diqq?tli ??l?l?b-bi?ilm?lidir. ?cbari ?umumi orta t?hsil s?viyy?sind? f?nl?r ?zr? z?ruri minimum bilik v? bacar?qlara yiy?l?n?n ?agirdl?r ??n tam orta t?hsilin mara?a uy?un t?kili ?umumi t?hsil sistemind? yeni m?rh?l?nin ba?lan??c?d?r.

T?hsil Nazirliyinin ??b? m?diri Ayd?n ?hm?dov "Az?rbaycan m?llimi" q?zetin? a?qlamas?nda bildirib ki, tam orta t?hsil s?viyy?sind? t?may?ll? sinifl?rin se?il?n? ?agirdl?r?n mara? g?st?rdikl?ri f?nn sah?l?ri texniki, riyaziyyat-iqtisadiy iqtisadiyyat, humanitar v? ?t?bi?e ?zr? keyfiyy?tl? bilik verilmsin onlar?n t?qab?tqabiliyy?tli ??xsl?r kimi formala??d?r?lmas? ?md? v? zif?l?rd?n hesab olunur.

T?hsilin t?may?ll?r ?zr? t??kilin? valideynl?rin d? m?nasib?tini ?n?mli sayan A. ?hm?dovun fikrinc?, g?zl?nil?n n?tic?l?rin u?urlu al?nmas?nda bu amil m?h?m ?h?miyy?t? malikdir: "Burada maraqlar?n v?hd?ti, y?ni h?m m?kt?bin, h?m ?agirdl?rin, h?m d? valideynl?rin mara?? ?st-?st? d???rs?, qoyulan h?d?f? ?atmaq daha asan olar".

Bununla bel?, se?im prosesind? ?ox diqq?tli olmaq laz?md?r: "agirdl?rin mara? g?st?rdiyi sah?l?ri, istedad? il? f?rql?n?nl?ri m?lliml?r daha obyektiv m?yy?nl??dirir. Valideynl?rin ist?yind?n as?l? olmayaraq, meyl-mara??, istedad? olmayanlar? m?cbur?n t?may?ll??m?y? c?lb etm?k d?zg?n olmaz".

Bir ne? m?kt?bd?n bir sinif

A. A. ?hm?dov h?m?nin qeyd edib ki, t?may?ll? sinifl?rin t??kilind? m?yy?n ??tinlikl?r d? meydana ??x?b: "M?s?l?n, bir ?ox k?nd m?kt?bi var ki, bunlarda paralel sinifl?r yoxdur. H?tta bir s?ra sinif?rd? ?agirdl?rin say? ?ox azd?r.

Halbuki bel? sinifl?rd? d? istedad? v? mara?? il? se?il?n ?agirdl?r var. ?al??d?q ki, m?mk?n oldu?u q?d?r onlar k?narda qalmas?n. Ona g?r? d? bir-birin? yax?n m?saf?d? yerl??n m?kt?bl?rd?n qabiliyy?tli u?aqlar? se?m?kl? ??raitini v? maddi t?dris bazas? normal v?ziyy?td? olan m?kt?bd? t?may?ll? sinif t??kil edirik".

Lisey v? gimnaziyalarda da ?lav? t?may?ll? sinifl?r t??kil edilir

T?t?may?ll? sinifl?rin t??kilind? v? ??b?k?sinin geni?l?ndirilm?sind? nazirliyin birba?a tabeliyind?ki lisey v? gimnaziyalar?n m?vcud imkanlar?ndan istifad? etm?k n?z?rd? tutulub. Bel? ki, h?min t?hsil m?ssis?l?rind? ?vv?id?n t?may?ll? sinifl?r olsa da, maddi-texniki baza imkan verirs? ?lav? sinifl?rin d? a??lmas? bel? sinifl?rin ?hat?liliyinin artmas?na, t?may?ll? t??kil edilm?y?n k?nar m?kt?bl?rd?n d? u?aqlar?n orada oxumas?na imkan yarad?r. Bak?da buna o q?d?r d? ehtiyac yoxdur, lakin dig?r ??h?r v? rayonlar ??n bu, z?ruridir.

Qo?a t?may?ll? sinifl?rin t?kili ??tinlik yaratm?

Qeyd olundu ki, kimi, t?mayüll??m?nin t??kilind?i sinif?rin paralelliyi vacib amill?rd?n say?l?n. Bel? ki, t?mayüll??m?nin h?r hans? m?ktbd? u?urla t?tbiqi üçün orada ?n az? 3 paralel sinif olmal?d?r ki, seçim keyfiyy?tli apar?ls?n. Ancaq bu, heç d? h?mi?? mümkün olmur. "Ona gör? d? u?aqlar?n say?, meyil-maraqlar?n z?r? al?nmaqla bir sinifd? iki t?mayülün t?tbiqi t?crüb?sind?n yararlanma?? q?rara alm??q. T?dris planlar? da bunun ?sas?nda haz?rlan?b. M?qs?d ondan ibar?tdir ki, mara?? v? h?r hans? f?nn sah?si üzr? t?lim göst?ricil?ri yüks?k olan u?aqlar k?narda qalmas?nlar".

T?mayül sinif?rinin t?dris planlar? f?rql?nir

T?mayüll??m? t?hsilin keyfiyy?tin? h?miyy?tli d?r?c?d? t?sir ed?n m?s?l?dir. U?aqlar t?q icbari t?hsild?n ç?xaraq özünün seçdiyi v? sevdiyi istiqam?t üzr? tam orta t?hsil al?r. ?sas m?s?l? bundad?r ki, t?mayül istiqam?t?ri üzr? t?sdiq edil?n t?dris planlar?nda f?nl?rin say? ?n?n vi?t?dris planlar?ndak? saydan xeyli art?r. Burada 9-10 f?nn hat? olunur. T?mayül f?nl?rin? ayr?lan saatlar da f?rqlidir.

Qeyd ed?k ki, h?r bir t?mayül istiqam?t? üzr? ayr?ca t?dris planlar? v? proqramlar? haz?rlan?b. T?dris planlar?nda h?ft?lik d?rs yükü 30 saat müyy?n olunub, ?lav? bir neç? saat d?rsd?nk?nar m????l?l?r? ayr?l?b. H?min ?lav? saatlar hesab?na ?agirdl?r? nitq m?d?niyy?ti v? iqtisadi m?s?l?l?r t?dris edilir. T?mayül istiqam?tind?n as?l? olmay olmayaraq, t?dris planlar?na "Az?rbaycan" tarixi", "Az?rbaycan "dili", "d?biyyat" ki "Fiziki t?rbiy?", "Xarici dil", "Riyaziyyat", "Ça??r?aq d?rki haz?rl?q" f?nl?ri d? daxil edilib.

Bu ?agirdin ümumi inkişaf?, dünyagörüşünün formalaşması üçün vacib hesab edilir. Lakin ?sas diqq?t t?mayül f?nl?rin? verilir. Tutaq ki, adi sinif?rd? riyaziyyata h?ft?d? 5 saat verilir?, h?min t?mayül üzr? sinif?rd? 8 saat ayr?l?r v? s.

A?hm?dovun sözl?rin? gör?, T?hsil Nazirliyi t?hsilin m?zmununun t?kmill??dirilm?sini xüsusi diqq?t yetirir: "Öt?nd?rsilind? t?mayül sinif?rinin proqramlar? t?krar i?l?nib t?sdiq edilmidi. Yeni d?rs il? ?r?f?sind? proqramlara yenid?n bax?l?b v? xeyli t?kmill??dirm? i?l?ri apar?l?b. Bu d?rs ilind? t?mayüllü sinif?r h?min proqramlar?sas?nda d?rs keçir".

Mü?lliml?r seçilir

A.A?hm?dovun fikrinc?, t?mayüllü sinif?rd?n u?urlu n?tic?l?rin qazan?lmasında pe??kar s?yiy?li mü?llim kadrlar?n?n olması mühüm ?h?miyy?t da??y?r: "Yerli t?hsil idar?etm? orqanlar?n?n r?hb?rl?rin? göst?ri? verilib ki, t?mayül sinif?r m?hz nüfuzlu, savadl? mü?lliml?ri c?lb etsinl?r. El? mü?llim ola bil?r ki, onun d?rs dediyi m?ktbd? t?mayül sinif t??kil olunması. H?min mü?lliml?r? imkan daxilind? t?mayüllü sinif?rin t??kil olundu?u m?ktbl?rd? d?rs saat? t?klif edil?c?k".

T?mayül sinif?ri il? yana??, adi sinif?r d? olacaq

A. A?hm?dov deyir ki, t?mayüll??m?nin kütl?yiliyi o dem?k deyil ki, bu proses bütün ölk?d? t?tbiq edil?c?k. Müyy?n olunmu? t?l?bl?r? cavab ver? bilm?y?nl?r t?mayüllü sinif?rl? yana?? t??kil edil?n adi sinif?rd? t?hsilini davam etdirdi? bil?r: "Ham?n?n t?hsil hüququnun qorunması m?qs?di il? t?mayüllü m?y?n sinif?r d? t??kil olunub?sas m?qs?d bundan ibar?tdir ki, t?hsilini davam etdirm?k ist?y?nl?rin ham?s? t?hsill? ?hat? olunsun".

IX siniflərin 35-40 faizi təmayül siniflərinə qəbul edilib

A. A. Əhmədov təmayüllənmə ilə bağlı aparılan işlərdən danışdı. O, "Ötən dərs ilinin vəvvəlində nə yerlərdə araşdırmalar və təhlillər aparılıb, rayon və şəhərlərdə hər bir məktəbin imkanları, yol infrastrukturunu, maddi tədris bazası, kadrlar potensialı nəzərdən keçirilib. Könüllülük siyasətində ümumi təhsil məktəblərinin adı siniflərinə, yaxud ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə təhsilini davam etdirmək istəyən əgirdlər haqqında məlumatlar toplanıb. Təhlil və araşdırmalardan sonra rayon və şəhərlərimizdə olan uşaqlar sayına görə təqvil ediləcək siniflərin siyahısı tərtib edilib. Nəzərdə tutuldu ki, bu dərs ilində IX sinfi bitirən məzunların təqribən 35-40 faizi təmayül siniflərinə oxuyur".

Beləliklə, ölkədə yenidən sənəqdan çəxarışa daşdı. Pözüni çoxdan doqurdan təmayüllənməyə böyük ümidlər var. Axtarışatlı, repetitor hazırlama gücü çatmayacaqnı düşünən valideynlər bu yeniliyin tətbiqinə həvəsləndirəndəstəklə verir. Prosesi maraqla izləyirlər. Nəinki valideynlər, eləcə də təhsil ictimaiyyəti bu dərs ilində bütün ölkə razisində tətbiqi geniələndirilən təmayüllənmənin müsbət nəticə verəcəyini ümumi etmirlər.

["Azərbaycan müəllimi" qəzeti](#)